

М. І. Самсонов,
Управління Національного банку України в Сумській області

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

На сьогоднішній день однією з загальносвітових тенденцій в розвитку сучасних наглядових систем є консолідація зусиль державних органів з метою нагляду за ринком фінансових послуг. Поряд з цим пріоритетним стає дотримання принципу ефективності організаційної структури – досягнення цілей банківського нагляду за найменших витрат. Вибір організаційної побудови банківського нагляду визначається, в першу чергу, національними особливостями соціально-економічного розвитку країни, та зокрема, принципами функціонування її фінансового ринку і системою нагляду за ним. В цілому існує тенденція відмови від використання секторної моделі та перехід до моделі створення єдиного наглядового органу – “мегарегулятора” у зв’язку з неефективністю першої в умовах зростання мобільності капіталу в світовому фінансовому середовищі. Так, на початку ХХІ ст. (2000–2006 рр.) близько тринадцяти європейських країн відмовилися від її використання. Економічним підґрунтям такого переходу виступили конвергентність секторів фінансового ринку та поява комбінованих фінансових інструментів; посилення ролі небанківських фінансово-кредитних установ та тісна кооперація з банківським сектором; якісне та кількісне зростання основних показників фінансового ринку; процедури консолідації бізнесу, а саме угоди злиття та поглинання, та створення великих фінансових структур (конгломератів) на ринку.

Аналізуючи доцільність зміни організаційної структури банківського нагляду України та запровадження його альтернативних варіантів, потрібно враховувати світовий досвід та наявність економічних передумов для подібних змін.

В умовах секторної моделі нагляду за фінансовим ринком в Україні підвищення уваги питанням можливості створення єдиного органу банківського нагляду відбулося під час розгортання фінансово-економічної кризи, яка спричинила появу проблем не лише в банківському секторі, а й в діяльності небанківських установ (кредитних спілок, страхових компаній тощо). Однак слід зауважити, що більш обґрунтованим слід вважати погляди групи науковців, які доводять відсутність потреби у створенні на сьогоднішній день мегарегулятора та недоцільність відокремлення функцій банківського нагляду з компетенції Національного банку України.

Іншими словами, зміни організаційного характеру системи банківського нагляду в Україні не є гарантією його ефективності та результативності, оскільки вони лише створюють підґрунтя для його досягнення. На наш погляд, важливого значення набуває ефективний комунікаційний

та інформаційний зв'язок між існуючими державними органами нагляду за фінансовим ринком в Україні, а саме Національним банком України, відповідального за банківський сектор, Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, що здійснює нагляд за діяльністю небанківських фінансових установ, та Національною комісією з регулювання ринку фінансових послуг, до компетенції якого входять наглядові функції в частині фондового ринку, з метою досягнення фінансової стабільності.

Щодо можливості виведення функції банківського нагляду з компетенції Національного банку України, то ми дотримуємося думки щодо недоцільності такого заходу з огляду на національні економічні та історичні особливості фінансової системи. Так, для України, як і для більшості країн колишнього СРСР, притаманним є активний розвиток банківського сектору в частині акумулювання ресурсів для фінансування економічного розвитку держави; інституційна, операційна та економічна незалежність саме Національного банку України, порівняно з потенційно можливими інститутами банківського нагляду (існуючими чи новоствореними в перспективі). Слід також згадати і про найбільший досвід роботи Національного банку України на фінансовому ринку, постійний процес вдосконалення організаційної структури банківського нагляду з метою досягнення її відповідності вимогам фінансового середовища.

Самсонов, М.І. Сучасні тенденції розвитку банківського нагляду та регулювання: інституційний аспект [Текст] / М.І. Самсонов // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24 - 25 травня 2012 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2012. - Т. 2. - С. 171-172.